

Somogy megye tapogatósbogarainak és gödörkésbogarainak katalógusa (Coleoptera: Staphylinidae: Pselaphinae, Scydmaenidae)

RUDNER JÓZSEF

RUDNER J.: *Catalogue of the Staphylinidae: Pselaphinae and Scydmaenidae (Coleoptera) from Somogy county, Hungary*

Abstract: Locality data of 33 Pselaphinae and 19 Scydmaenidae species are given from Somogy county.

Bevezetés

A Fauna Regni Hungariae Coleoptera-kötetében (KUTHY 1897) sem a tapogatósbogarakból (Staphylinidae: Pselaphinae), sem a gödörkésbogarakból (Scydmaenidae) nem találunk Somogy megyei lelőhelyadatot. A megye területéről mind a tapogatósbogarakat (1 faj) mind pedig a gödörkésbogarakat (2 faj) először POLINSZKY (1886) említi meg. További Pselaphinae adatokat (egy faj két alfaja) találunk még BESUCHET (1963), illetve HORVATOVICH (1982) (1 faj) munkájában.

A gödörkésbogarokról írt határozójában CSIKI (1909) az egyik fajnál megemlíti Boglárt (=Balatonboglár) mint lelőhelyet. Közel 70 évet kell várni a család újabb faunisztikai adataira, amikor is HORVATOVICH (1980, 1981) két tanulmányában is feltűnnek Somogy megyei lelőhelyadatok (4 faj).

A megye tapogatósbogár- és gödörkésbogár-faunájáról (12 illetve 10 faj) a legtöbb információt a közelmúltban megjelent Duna-Dráva Nemzeti Park faunáját feldolgozó munkában találjuk (RUDNER 1998). Mindezeket összegezve 1998-ig a megyéből 15 Pselaphinae és 17 Scydmaenidae-faj volt ismeretes.

A Magyar Természettudományi Múzeum és a Janus Pannonius Múzeum gyűjteményének folyamatos feldolgozása során azonban mind újabb és újabb fajok kerülnek elő. Itt külön meg kell említenem Lichtneckert Ferenc siófoki lelőhelyezésű állatait, amelyek több kolléga szerint is nagy valószínűséggel tartalmaznak téves adatokat. Az eddig meghatározott közel másfélezer tapogatósbogár közt azonban még nem találtam egyetlen egy olyan fajt sem, amely megkérdőjelezhetné a lelőhelyek hitelességét, így természetesen mind fel is került a listára.

A jelen dolgozatban 33 tapogatósbogárfaj és 19 gödörkésbogárfaj Somogy megyei adata szerepel. Ezek közül kiemelendő a *Trimum lichtneckerti* Machulka, 1935, amely Siófokról lett leírva, és a *Cephennium (Cephennium) paganettii* Besuchet, 1971, melynek egyik paratípusa szintén siófoki. Faunisztikai érdekesség a *Brachygluta xanthoptera xanthoptera* (Reichenbach, 1816), ennek a taxonnak hiteles hazai adatai ugyanis eddig csak Somogy megyéből ismeretesek.

Az irodalomban már közölt adatokat a jelen tanulmányban nem ismétlem meg, csupán az irodalmi forrásra hivatkozom. Az eddig nem publikált adatokat azonban részletesen felsorolom.

A Somogy megyéből ismert fajok jegyzéke

A listában használt rövidítések:

Gyűjtők nevei: ÁL = Ádám László, EYS = Endrődy-Younga Sebestyén, HE = Hámori Edit, HS = Horvatovich Sándor, KI = Kovács I., KoL = Kovács L., KZ = Kaszab Zoltán, MiO = Mihók Ottó, PA = Podlussány Attila, SJ = Sár József, SV = Stiller Viktor, SZV = Székessy Vilmos.

Gyűjtési módok: e. = egyelés, ecs. = esti csapkodás, fh. = fűhálózás, fut. = futtatás, lp. = lámpázás, r. = rostálás, acs. = alkonyati csapkodás, (x) = példányszám.

Gyűjtemény, ahol a példány található: JPM = Janus Pannonius Múzeum, Pécs, MTM = Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest.

Staphylinidae

Pselaphinae

Biblopectus ambiguus (Reichenbach, 1816) – Rudner (1998: 240).

Euplectus karsteni (Reichenbach, 1816) – Polinszky (1886: 147) *Euplectes Karsteni* néven.

Trimium brevicorne (Reichenbach, 1816) – Rudner (1998: 240). Barcs: Ósborókás, 1979.XI.10., HS (1), JPM; Barcs: Ósborókás, égeres, 1979.III.09., HS & SJ (1), JPM, 1979.III.24., HS & SJ (2), JPM; Barcs: Ósborókás, tölgyes, 1979.VIII.23., HS (1), JPM. Darány, 1979.XI.10., HS (1), JPM; Darány, avar, 1978.I.31., HS (r.1), JPM; Darány: őrház, moha, 1978.I.31., HS (1), JPM; Darány, temető, avar, 1978.I.31., HS (r.3), JPM.

Trimium lichtneckerti Machulka, 1935 – Siófok (locus typicus), Lichtneckert (1 típuspéldány), MTM.

Trichonyx sulcicollis (Reichenbach, 1816) – Somogy megye, (1), MTM. Kálmánca, 1914.IV., SV (1), MTM. Siófok, Lichtneckert (25), MTM.

Amauronyx maerkelii (Aubé, 1844) – Siófok, (1), MTM; Siófok, Lichtneckert (20), MTM.

Batrisus formicarius Aubé, 1833 – Siófok, Lichtneckert (4), MTM.

Batrisodes delaporteii (Aubé, 1833) – Rudner (1998: 240).

Batrisodes exculptus (Hampe, 1850) – Rudner (1998: 240).

Bythinus acutangulus acutangulus Reitter, 1878 – Zamárdi: Töreki-láp, 1953.V.25., Kovács É. & SZV (acs.2), MTM; Zamárdi: Újlaki-

erdő, avar, 1953.V.06., KZ (r.3), MTM.

Bythinus reichenbachi (Machulka, 1928) – Somogy megye, (1), MTM. Barcs: Ósborókás, 1979.XI.24., HS & SJ (1), JPM.

Bryaxis bulbifer (Reichenbach, 1816) – Rudner (1998: 240). Barcs: Ósborókás, 1972.X.23., HS (1), JPM; 1979.X.23., HS (12), JPM; Barcs: Ósborókás, égeres, 1979.III.09., HS & SJ (1), JPM; 1979.III.24., HS & SJ (1), JPM; Barcs: Ósborókás, zsombékos, 1979.VIII.17., HS & SJ (r.1), JPM. Darány, avar, 1978.I.31., HS (r.1), JPM; Darány, nádas, 1979.II.06., HS & SJ (r.1), JPM.

Bryaxis carinula (Rey, 1888) – Somogy megye, (1), MTM. Barcs: Ósborókás, tölgyes, 1979.VIII.23., HS (2), JPM. Nagybjom, 1994.X.01., PA (1), MTM. Zamárdi: Zamárdi-erdő, 1953.X.07., HE & Kovácsné (r.7), MTM; Zamárdi-erdő, cserjés, 1953.X.09., KZ (r.5), MTM; Zamárdi-erdő, erdőszél, 1953.X.09., KZ (r.5), MTM.

Bryaxis curtisi orientalis (Karaman, 1952) – Rudner (1998: 240). Somogy megye, (2), MTM. Barcs: Barcsi Ósborókás, 1979.XI.10., HS (1), JPM; 1979.XI.10., HS & SJ (2), JPM; 1979.XI.24., HS & SJ (1), JPM; Barcsi Ósborókás, gyertyános, 1979.II.24., HS & SJ (1), JPM; Barcsi Ósborókás, tölgyes, 1979.VIII.23., HS (3), JPM. Darány: Becse-hegy, 1995.IX.05., PA (1), MTM. Kaposgyarmat-Hajmás, 1914.VI., SV (3), MTM. Kaposvár: Nádasdi-erdő, 1962.X.31., EYS (r.22), MTM. Nagybjom, 1962.X.30., EYS (r.1), MTM; 1994.X.01., PA (1), MTM.

Bryaxis glabricollis glabricollis (Schmidt-Goebel, 1836) – Rudner (1998: 240). Somogy megye, (7), MTM. BÉlavár, 1995.IX.07-08., PA (2), MTM.

Rybaxis longicornis (Leach, 1817) – Rudner (1998: 240). Apáti, 1917., MiO (1), MTM. Barcs: Ósborókás, 1979.VIII.16., HS (3), JPM; Barcs: Ósborókás, nyíres, 1979.III.24., HS & SJ (1), JPM. Darány: őrház, moha, 1978.I.31., HS (1), JPM. Kaposvár (Kaposfüred), Peregi (2), MTM. Siófok, Lichtneckert (329), MTM. Szentbalázs, SV (1), MTM. Vörs (Kisbalaton): erdő, 1950.III.20., KZ & SZV (r.4), MTM; 1950.III.21., KZ & SZV (r.7), MTM; 1950.X.16., SZV (r.3), MTM; Vörs (Kisbalaton): Gyékényes, 1950.VI.12-21., KoL (lp.1), MTM. Zamárdi: Töreki-láp, 1953.VII.26., KZ (ecs.3), MTM; Zamárdi: Zamárdi-erdő, cserjés, 1953.X.07., HE & Kovácsné (r.1), MTM; 1953.X.09., KZ (r.1), MTM.

Brachygluta fossulata (Reichenbach, 1816) – Somogy megye, (1), MTM. Balatonlelle (Boglárlelle), Peregi (5), MTM. Balatonőszöd (Őszöd), 1896., Ehmann (1), MTM; 1897.VIII., Ehmann (1), MTM. Darány, nádas, 1978.VII.01., HS & SJ (r.1), JPM. Hedrehely, 1977.VIII.08., HS (1), JPM. Kaposgyarmat-Hajmás, 1911.IV.19., SV (1), MTM. Kisbárapáti, SV (2), MTM. Siófok, Lichtneckert (140), MTM. Vörs (Kisbalaton): Gyékényestó, Vörsi-árok, árvíz, 1950.XI.07-09., Kovács Lajos (fut.1), MTM; 1950.XI.14., Kovács Lajos (fut.3), MTM; 1950.XI.19., Kovács Lajos (fut.3), MTM. Zamárdi: Töreki-láp, szántók széléről, 1953.V.05. KZ (1), MTM.

Brachygluta haematica (Reichenbach, 1816) fajcsoport nőstényeinek lelőhelyadatai. – Kaposvár (Kaposfüred), Peregi (1), MTM. Siófok, Lichtneckert (77), MTM. Vörs (Kisbalaton): Cölömpös, nádtörmelék alól, 1951.III.24., Kovács Lajos (r.1), MTM; Vörs (Kisbalaton): Gyékényes-tó, Vörsi-árok, 1950.XI.07-09., Kovács Lajos (fut.1), MTM.

Brachygluta haematica (Reichenbach, 1816) – Csurgó (Besuchet 1963: 32). Siófok, Lichtneckert (38), MTM.

Brachygluta simplicior Raffray, 1904 – Siófok, Lichtneckert (31), MTM. Vörs (Kisbalaton): Cölömpös, nádtörmelék alól, 1951.III.24., Kovács Lajos (1), MTM. Zamárdi: Töreki-láp, 1953.VII.25-26., KZ (ecs.2), MTM.

Brachygluta sinuata (Aubé, 1833) – Csurgó (Besuchet 1963: 31). Kaposvár (Kaposfüred), Peregi (1), MTM. Siófok, Lichtneckert (17), MTM.

Brachygluta helferi longispina (Reitter, 1884) – Siófok, Lichtneckert (84), MTM.

Brachygluta lefebvrei lefebvrei (Aubé, 1833) – Rudner (1998: 240). Csurgó, (9), MTM. Kaposvár, 1916.X.05., SV (2), MTM. Siófok, Lichtneckert (12), MTM.

Brachygluta retowskii Simon, 1883 – Ságvár, Lichtneckert (1), MTM. Siófok, Lichtneckert (10), MTM.

Brachygluta trigonoprocta (Ganglbauer, 1895) – Kaposgyarmat-Hajmás, 1914.VI., SV (1), MTM. Siófok, Lichtneckert (2), MTM.

Brachygluta xanthoptera xanthoptera (Reichenbach, 1816) – Rudner (1998: 240) – Siófok, Lichtneckert (2), MTM.

Fagniezia impressa (Panzer, 1805) – Barcs: Ósborókás, 1979.V.16., HS (1), JPM; 1979.VIII.16., HS (1), JPM; 1979.XI.24., HS & SJ (9), JPM; Barcs: Ósborókás, égeres, 1979.II.24., HS (2), JPM; Barcs: Ósborókás, zombékos, 1979.VIII.17., HS & SJ (r.4), JPM. Boglárlelle (Balatonlelle), Peregi (1), MTM. Siófok, Lichtneckert (674), MTM. Vörs (Kisbalaton): Cölömpös, nádtörmelék alól, 1951.III.24., Kovács Lajos (1), MTM; Vörs (Kisbalaton), erdő, 1950.III.21., KZ & SZV (r.1), MTM; 1950.X.16., SZV (r.1), MTM; Vörs (Kisbalaton): Gyékényestó, Vörsi-árok, árvíz, 1950.XI.07-09., Kovács Lajos (fut.2), MTM. Zamárdi: Balaton-part, detritus, 1953.IX.05., KZ (r.1), MTM; Balaton-part, ripicol, 1953.X.09-10., HE (2), MTM; Zamárdi: Töreki-láp, 1953.V.05., KI (e.1), MTM; 1953.V.07., KI (e.3), MTM; 1953.V.10., KI (e.1), MTM; 1953.V.24-26., Kovács Istvánné (fh.1), MTM; 1953.VII.25., KZ (ecs.2), MTM; 1953.VII.26., KZ (ecs.13), MTM; Töreki-láp, korhadt nyárfatönkből, 1953.V.08., KI (9), MTM; Töreki-láp, nyárfakéreg alól, 1953.V.08., KZ (1), MTM.

Trissemus antennatus serricornis (Schmidt, 1838) – Horvatovich (1982: 22) *Reichenbachia antennata* néven, Rudner (1998: 240). Darány, nádas, 1978.VII.01., HS & SJ (r.1), JPM. Gyékényes: Nyárfás (90 m), *Cypero-juncetum bufonii*, homokról, 1993.X.02., ÁL (1), MTM. Siófok, Lichtneckert (3), MTM.

Pselaphaulax dresdensis dresdensis (Herbst, 1792) – Rudner (1998: 240). Darány: őrház, moha, 1978.I.31., HS (1), JPM. Siófok, Lichtneckert (6), MTM.

Pselaphus heisei Herbst, 1792 – Boglárlelle (Balatonlelle), Peregi (1), MTM. Siófok, Lichtneckert (5), MTM. Vörs (Kisbalaton): Gyékényestó, Vörsi-árok, árvíz, 1950.XI.07-

09., Kovács Lajos (fut.1), MTM; 1950.XI.14., Kovács Lajos (fut.11), MTM; 1950.XI.19., KZ & Kovács Lajos (fut.121), MTM. Zamárdi: Tőreki-láp, szántók széléről, 1953.V.05., KZ (4), MTM; Zamárdi: Zamárdi-erdő, 1953.X.07., HE & Kovácsné (r.3), MTM; Zamárdi: Zamárdi-erdő, cserjés, 1953.X.09., KZ (r.48), MTM.

Ctenistes palpalis Reichenbach, 1816 – Siófok, Lichtneckert (27), MTM. Vízvár: Dráva-part, 1995.IX.06-07., PA (1), MTM. Vörs (Kisbalaton): Áll. erdő, 1950.IX.05-12., KoL (lp.1), MTM.

Tyrus mucronatus mucronatus (Panzer, 1805) – Darány, temető, avar, 1978.I.31., HS (r.1), JPM. Siófok, Lichtneckert (4), MTM.

Claviger longicornis P. W. J. Müller, 1818 – Zamárdi, Lichtneckert (1), MTM.

Claviger testaceus testaceus Preysslér, 1790 – Balatonföldvár, Lichtneckert (1), MTM. Siófok, *Lasius emarginatus*, *Tetramorium caespitum*, hangyafajokkal, Lichtneckert (16), MTM.

Scydmaenidae

Euthiconus conicollis (Fairmaire et Laboulbène, 1854) – Horvatovich (1981: 75) *Euthinus* [sic!] *conicollis* néven.

Euthia scydmaenoides Stephens, 1830 – Horvatovich (1980: 36).

Cephennium (Cephennium) majus Reitter, 1881 – Rudner (1998: 239).

Cephennium (Cephennium) delicatulum Reitter, 1879 – Boglár (=Balatonboglár) (Csiki 1909: 14). Siófok, Lichtneckert (8), MTM.

Cephennium (Cephennium) paganettii Besuchet, 1971 – Siófok, Lichtneckert (1paratypus), MTM.

Cephennium (Cephennium) slovenicum Machulka, 1931 – Siófok, Lichtneckert (1), MTM.

Neuraphes (Neuraphes) angulatus (P. W. J. Müller et Kunze, 1822) – Rudner (1998: 239).

Stenichnus (Cyrtoscydmus) collaris (P. W. J. Müller et Kunze, 1822) – Rudner (1998: 239).

Stenichnus (Cyrtoscydmus) pusillus (P. W. J. Müller et Kunze, 1822) – Polinszky (1886: 147) *Scydmaenus pusillus* néven.

Stenichnus (Cyrtoscydmus) scutellaris (P. W. J. Müller et Kunze, 1822) – Rudner (1998: 239).

Microscydmus minimus (Chaudoir, 1845) – Rudner (1998: 239).

Microscydmus nanus (Schaum, 1844) – Horvatovich (1980: 36) *Euconus nanus* néven.

Euconus (Cladoconus) denticornis (P. W. J. Müller et Kunze, 1822) – Rudner (1998: 239).

Euconus (Euconus) fimetarius (Chaudoir, 1845) – Rudner (1998: 239).

Euconus (Euconus) hirticollis (Illiger, 1798) – Horvatovich (1980: 36).

Euconus (Spanioconus) wetterhali (Gyllenhal, 1813) – Rudner (1998: 239).

Euconus (Tetramelus) oblongus plitvicensis Machulka, 1928 – Rudner (1998: 239).

Euconus (Tetramelus) pubicollis (P. W. J. Müller et Kunze, 1822) – Rudner (1998: 239).

Scydmaenus (Cholerus) rufus P. W. J. Müller et Kunze, 1822 – Polinszky (1886: 147) *Eumicrus rufus* néven.

I. táblázat: A tapogatósbogarak (Staphylinidae: Pselaphinae) és a gödörkésbogarak (Scydmaenidae) Somogy megyéből, illetve Magyarországról ismert fajainak száma

Csoport	A Somogy megyéből ismert fajok száma	A Magyarországról ismert fajok száma
Pselaphinae	33	kb. 90
Scydmaenidae	19	kb. 45
Összesen	52	kb. 135

Irodalom

- BESUCHET, C. 1963: Notes sur quelques Brachygluta paléarctiques (Col. Pselaphidae). – Mitt. der Schweizer. Ent. Ges. 36(1-2): 27–46.
- CSIKI, E. 1909: Magyarország bogárfaunája. Vezérfonal a magyar szent korona országainak területén előforduló bogarak megismerésére. II. kötet. 1. füzet. – Budapest, 80 pp.
- HORVATOVICH, S. 1980: Hazánk faunájára új és ritka bogárfajok a Dél- és Nyugat-Dunántúlról II. (Coleoptera). — A Janus Pannonius Múz. Évk. 24 [1979]: 33–43.
- HORVATOVICH, S. 1981: Hazánk faunájára új és ritka bogárfajok a Dél- és Nyugat-Dunántúlról III. (Coleoptera). — A Janus Pannonius Múz. Évk. 25 [1980]: 71–83.
- HORVATOVICH, S. 1982: Hazánk faunájára új és ritka bogárfajok a Dél- és Nyugat-Dunántúlról IV. (Coleoptera). — A Janus Pannonius Múz. Évk. 26 [1981]: 19–32.
- KUTHY, D. 1897: Coleoptera. – In: A Magyar Birodalom Állatvilága (Fauna Regni Hungariae). Királyi Magyar Természettudományi Társulat, Budapest, 213 pp.
- POLINSZKY, E. 1886: Adatok Somogy megye bogárfaunájához. – Rovartani Lapok 3: 146–148.
- RUDNER, J. 1998: Leiodidae, Scydmaenidae and Staphylinidae: Pselaphinae (Coleoptera) from the Duna-Dráva National Park, South Hungary. – Dunántúli Dolgozatok Természettudományi Sorozat 9: 237–242.

Catalogue of the Staphylinidae: Pselaphinae and Scydmaenidae (Coleoptera) from Somogy county, Hungary

JÓZSEF RUDNER

The first data of Pselaphinae and Scydmaenidae from Somogy county are found in the early paper of POLINSZKY (1886). Other species of pselaphines were mentioned by BESUCHET (1963) (two subspecies of a species) and HORVATOVICH (1982) (one species).

CSIKI (1909) mentioned Boglár (=Balatonboglár) as a locality of one species of Scydmaenidae. We had to wait nearly 70 years for further data. Localities of four species from Somogy county are published in two contributions of HORVATOVICH (1980, 1981).

Most of the information on Pselaphinae (12 species) and Scydmaenidae (10 species) of the county is found in the recently published account of the fauna of the Duna-Dráva National Park (RUDNER 1998). Until 1998, based on the above mentioned works, 15 Pselaphinae and 17 Scydmaenidae species were known from Somogy county.

In the present paper, data of 33 Pselaphinae and 19 Scydmaenidae species from Somogy county are presented. Three taxa are worth mentioning. *Trimium lichtneckerti* Machulka, 1935 was described from Siófok. One of the paratypes of *Cephennium (Cephennium) paganettii* Besuchet, 1971 is also from Siófok. The only verified Hungarian data of *Brachygluta xanthoptera xanthoptera* (Reichenbach, 1816) are known from Somogy county.

Author's address

József RUDNER
Hungarian Natural History Museum
H-1088 Budapest
Baross u. 13
HUNGARY